

Problémy evropské integrace a jejich neřešení

05.ledna 2005 Michal Barbořík

Nestává se každý den, že si na akademické půdě můžete vyslechnout názory hlavy státu. Studenti a pedagogové Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze toto štěstí měli. Spolek českých právníků Všeherd uspořádal 30. listopadu 2004 přednášku svého nejvýznamnějšího čestného člena, prezidenta České republiky, Prof. Václava Klause, a to na téma evropské integrace.

Spolek českých právníků Všeherd je občanské sdružení, jehož hlavním cílem je podporovat snahy členů po vzdělání v oboru věd právních a státních a podporovat zájmy právníckého stavu vůbec. K dosažení těchto cílů pořádá zejména přednášky a odborné semináře, vydává odborné právnícké publikace a periodika, pořádá společenské akce, které mají sloužit jako příležitost k setkávání právníckého stavu či zakládá a spravuje nadační fondy („Randova nadace při Spolku českých právníků Všeherd“).

Přibližně tisícovka studentů i pedagogů a dalších hostů v přeplněné aule Právnické fakulty vyslechla přednášku, v níž Václav Klaus podle svých slov „netrivializovaně a nekarikovaně prezentoval svůj pohled na evropskou integraci, její problémy a způsoby jejich řešení“. Své názory prezentoval skutečně otevřeně a přitažlivou formou, včetně názorných grafů a vlastních zážitků, což přítomní oceňovali častým potleskem.

Václav Klaus mj. vyjádřil své znepokojení nad tím, jak v Evropě (ne)probíhá veřejná diskuse o Evropě. Podle něj jsou záměrně nastolována podružná témata, čímž jsou úspěšně vytěšňována témata závažná. Za nejzávažnější téma považuje především postupný přechod od jednomyslného hlasování k většinovému hlasování v orgánech EU.

V průběhu přednášky vyzdvihl Václav Klaus zejména následující nepříznivé trendy ve vývoji Evropských společenství: dlouhodobý pokles ekonomické výkonnosti, narůstání volebních preferencí různých radikálních politických stran a hnutí, ztrátu kulturního dynamismu a vítězné tažení multikulturalismu, odosobnění rozhodovacího procesu (v rámci tohoto bodu vyjádřil obavy nad skutečností, že lidé neznají jména svých ministrů, natož evropských komisařů, kteří o nich každodenně zásadním způsobem rozhodují) či narůstání nedůvěry v politiku a podkopávání národní identity. Zároveň vyjádřil lítost nad tím, že nové členské státy nepřinesly a ani nepřinesou do tohoto vývoje žádnou výraznou změnu, protože se již v mezidobí mezi pádem komunismu a vstupem do EU stihly nakazit stejným virem. O představitelích nových členských států si myslí, že mají pocit, že jako noví členové mají být rádi za své přijetí a tak nemají právo cokoli kritizovat. Chybí jim sebevědomí velkých států staré „patnáctky“, které vědí, že nemohou prosadit vše, ale zároveň mají jistotu, že neprojde to, co ony nechtějí. V souvislosti s přijetím nových členských států pak Václav Klaus upozornil na nutnou volbu mezi počtem zúčastněných států na straně jedné a demokratičností a efektivitou rozhodování na straně druhé. Tyto hodnoty se podle něj při vzrůstajícím počtu členských států výrazně oslabují.

Evropská ústava je podle Klause radikální dokument s dalekosáhlými důsledky pro svobodu a prosperitu jednotlivých občanů a pro budoucnost národních států. Ústava přitom vychází z velmi pochybných předpokladů, např. že Evropa v minulosti existovala jako kolektivní entita a má společnou historii, že větší centralizace a byrokratizace je lepší řešení, že regulace, kontrola a zasahování shora jsou nezbytné, apod. Tento názor na svět Václav Klaus nesdílí. Podle svých slov však není europesimistou, jen má jiný názor na lidskou společnost.

Na dotaz z řad studentů prohlásil, že Spojeným státům sjednocení trvalo od momentu, kdy si napsaly Ústavu, téměř 100 dalších let a aby se vůbec sjednotily, musely si projít mimořádně krvavou

občanskou válkou. V rámci dotazů přišla řada i na Visegrádskou čtyřku. Klaus velmi kladně hodnotí vztahy mezi zúčastněnými zeměmi a považuje je za nejbližší spojence, ohradil se však proti způsobu jejího založení, které podle něj bylo těmto státům doslova vnuceno shora jako zkouška, zda spolu dokáží spolupracovat a budou tak moci později přistoupit k evropské integraci. Prezident Klaus se rovněž vyjádřil, že podporuje referendum o Evropské ústavě, má ale obavy, že lidé ten rozsáhlý dokument číst nebudou a v důsledku budou hlasovat o něčem úplně jiném. Z pohledu šancí na přijetí Evropské ústavy všemi členskými státy vyjádřil rovněž obavu, že pokud v některé zemi bude hrozit, že občané by Ústavu v referendu odmítli, bude o ní hlasovat národní parlament.